

DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE İDAREYİ DEĞİŞİME İTEN NEDENLER

Eray Acar¹

Öz

Ülkelerin siyasal, ekonomik, sosyal, teknolojik, kültürel ve demografik alanda yaşanan değişimlere koşut nitelikte evrimlenen bu değişim kamu yönetimi alanında daha etkin, şeffaf, verimli, ergonomik ve rasyonel bir yönetim anlayışına ulaşma çabalarının bir bütünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle yakın dünya tarihine bakıldığında 1929 büyük buhran ile başlayan, İkinci dünya savaşı ile dünyayı saran refah devleti anlayışında devlet, toplumu yönetmede en önemli role sahip, asıl aktördü. Ancak zaman ve koşullar değişmesi ile birlikte özellikle 1970'li yılların başından itibaren, kamu politikalarının formülasyonu ve uygulanmasında devletin bu başat rolü sorgulanmaya ve reform istekleri ve çabaları ivme kazanmaya başladı.

İdarenin bir reform sürecine tabi tutulmasının gerekçeleri olarak başlıca öne çıkan nedenlere bakıldığında geleneksel kamu yönetiminin verimsizlik, hantallık, etkin olmama, bürokratik tikanlıklar, vatandaşın beklentilerinin karşılanmaması gibi sorunlara sebep olmasının temel kaygılar olduğu görülmektedir. Özellikle 1980'li yılların başından günümüze kadar geline süreçte küreselleşmenin de etkisi ile bu sorunların yeni bir kamu yönetimi anlayışı ile çözülebileceği yönünde ortaya atılan görüşler ve bu görüşlere dayalı politik uygulamaları oldukça geniş bir kitle tarafından benimsenmeye başladı ve geleneksel kamu yönetimi anlayışı yerini yeni kamu yönetimine/işletmeciliğine anlayışına bırakmaya başlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Kamu Yönetimi, Küreselleşme, Neoliberalizm, Reform, Verimlilik.

ADMINISTRATION PUSHING THE REASONS TO CHANGE IN THE WORLD AND TURKEY

Abstract

Country of political, economic, social, technological, cultural and nature parallel to changes in the demographic field an evolving this shift public administration in a more efficient, transparent, efficient, ergonomic and efforts to reach a rational understanding of management emerges as a whole. Especially when we look at the history of the world, starting with 1929 close to the Great Depression, World War II welfare state to state in the surrounding world, the most important role in managing society, was the main actor. However, since the beginning of time and circumstances change, especially with the 1970s, the government in the formulation and implementation of public policies into question the dominant role and began to gain momentum and demand reform efforts.

The administration views the major highlights why the grounds of being subjected to a reform process inefficiencies of traditional public administration, clumsiness, to be effective, bureaucratic bottlenecks, the citizen does not cause problems such as failure to meet the expectations seem to be the main concern. Especially the 1980s at the beginning of the day so the bride the process of globalization also impact this problem with the new public management approach and views put forward that it could be solved with based on this view of political practices began to be adopted by quite a wide audience and traditional public management approach to a new, public administration / He began to leave the understanding of the business.

Key Words: Public Administration, Globalisation, Neoliberalism, Reform, Efficiency.

Jel Kodu: K2

1. İdari Alanda Reform

¹ Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi, eray.acar@dpu.edu.tr

Yönetimin yeniden yapılanması ile ilgili olarak, dış ülkelerin kamu yönetimi yazınına baktığımızda, “Kamu Yönetiminin İyileştirilmesi” (İngiltere), “Kamu Yönetimi Reformu” (Avustralya), “Yeni Kamu Yönetimi” (Yeni Zelanda), “Kamu Yönetiminin Modernleştirilmesi” (İskandinav Ülkeleri), “Adem-i Merkezileştirme Reformu” (Fransa), “Devletin Yeniden Yapılandırılması” (ABD), “Yeni Yöneticilik” (OECD) gibi terimlerin kullanıldığı görülmektedir.

Ülkemiz açısından bakıldığında Osmanlı döneminde “İslahat”, Cumhuriyet döneminde “rasyonalizasyon”, “reorganizasyon”, “reform”, “idari reform”, “idareyi geliştirme”, “yeniden düzenleme” ve “yeniden yapılanma” terimleri kullanılmaktadır. Kamu yönetiminde köklü bir değişim ihtiyacından sürekli bahsediliyor olması, idari yapıların eskimiş geleneksel yapılarından arındırılması gerektiği düşüncesi “idari reform” kavramını ön plana çıkarmıştır. Yeniden yapılanma kavramı da idari reform kavramına paralel şekilde kullanılmış bir terimdir.

İdari alanda reform çalışmaları Türk kamu yönetiminde yeni bir olgu değildir. Kamu yönetiminin son yıllarda karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümü noktasındaki çabalar, hem geçmişte hem de bugün kamu yönetiminde bir paradigma değişimini zorunlu hale getirmiştir. Yönetimde reform ve yeniden yapılanma çabaları devlet ve idare kavramlarının ortaya çıkışı kadar eskiye götürülebilir.(Tortop vd., 1999:191.)

Bu değişim sürecinde; sanayi toplumundan bilgi toplumuna, fordist üretimden esnek üretime, ulus devletler dünyasından küreselleşmiş dünyaya ve modernist düşünceden post modernist düşünceye geçişler, en çok dikkati çeken temel süreçler olarak görülmektedir (Özer, 2005a:74).

Türkiye’de dahil hemen hemen hiçbir ülkede İdari alanda reformların gerçek anlamda sona ermesinin mümkün değildir. Bu durumun iki temel sebebi olduğu söylenebilir. Birinci sebep; kamu yönetimi örgütünün çevresi ile sürekli olarak etkileşim halinde olan dinamik bir örgüt olarak çevresel değişkenlerden etkilenmesi, ikincisi ise; yetersiz kabul edilen idari sistemin her zaman daha iyisinin arayışına girilmesi yani ideal kamu yönetimine ulaşma çabasının devamlılığıdır.(Polatoğlu, 2003:15)

Geçmiş dönem reform arayışlarında farklı olarak özellik son yarım asrın reform arayışlarında kendini gösteren temel faktörler; küresel düzeyde yaşanan gelişmeler ve uluslararası aktörlerin kamu yönetimleri üzerinde oluşturduğu değişim baskısı (Dışsal) ve bütçe, performans çıktıları, etkinlik , verimlilik, katılımcı, hesap verilebilir ve kişisellikten uzak örgüt normlarının gerçekleştirilmesine yönelik içsel faktörler (İçsel) olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.1. Reform Nedenleri

1.1.1. Dış Nedenler

a) Küreselleşme ve Neo-Liberal Politikalar

Tarihin derinliklerinden günümüze kadar küreselleşme çeşitli dalgalar halinde gerçekleşmiş ve gerçekleşmektedir. Kimilerine göre toplumları birbirlerine daha çok yakınlaştıran küreselleşme olgusu, kimilerine göre ise toplumları birbirine yabancılaştırmakta ve ülkeler arasındaki gelişmişlik ve refah makasını gittikçe açmaktadır.

1850–1920 arasındaki dönemde yoğun bir serbest ticaret yaşanmışken bu olgu bir süre kesintiye uğramış, Keynezyen Sosyal devletin müdahaleci devlet anlayışına karşı, 1960’ların sonunda başlayan yeni küreselleşme dalgası 2000’lerde doruğa ulaşmıştır.

Son küreselleşme dalgasının hakim söylemi Neo-liberal politikalar, günümüze kadar geçen dönemde başta siyasal ve idari alan olmak üzere hemen hemen her alanda getirdiği yeni anlayış ve algılama değişikliği ile sürece damgasını vurmuştur. **Küresel süreçte üretim odaklı fordist**

anlayıştan tüketim odaklı postfordist anlayışa geçilmiş, Kalkınmacı sosyal devletin özel kesimdeki temel dayanağı olan fordist üretim ve örgütlenme modeli; kapitalizminin yapısal kriz dönemine girmesi nedeniyle zayıflaması ve ekonomik alanda Keynezyen politikalardan Friedmancı politikalara geçilmesi sonucu iş gücünün kompozisyonunda, emeğin örgütlenmesinde, istihdam hacminde, üretim sürecinde, ürün niteliğinde ve teknolojik düzenlemelerde daha önce geçerli olan, kitlesel normlar ve standardizasyonun yerine farklılaşmanın, yalınlığın ve esnekliğin ikame edilmesini sağlamıştır (Canaktan ve Saran 2005, 5-8) . Sermayenin yaşadığı birikim krizi sonrası gerek üretim sürecinde gerekse devletin kurumsal ve işlevsel yapısında birbirine paralel yaşanan köklü değişiklikler bu dönemde tüm dünyaya hızla yayılmıştır.

2. Sosyal Refah Devleti Ekseninde Taylorizm ve Fordizm

Taylorizm, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1880–1890 yıllarında ortaya çıkan “sistematik yönetim hareketi”nden doğmuştur. Bu yaklaşım, Frederick Winslow Taylor tarafından geliştirilmiş ve kapitalist üretimin organizasyonunda dünya çapında etkileri olmuş bir yönetim yaklaşımıdır. Taylor, hem ideolojik olarak geliştirdiği hem de deneyler yaparak uygulamaya koyduğu işin örgütleniş biçimi ve yönetimi konusundaki yaklaşımını 1911 yılında “Bilimsel Yönetimin İlkeleri” kitabında toplamış ve Taylorizm denilen kapitalist emek sürecinin organizasyonu ve kontrolündeki temel ilkeleri oluşturmuştur. Taylorist ilkelere göre organize edilen emek sürecinde ortaya çıkan sorunlarla, özellikle de işçinin bu yeni sürece uyum sorunuyla Taylor’dan sonra, endüstriyel psikoloji ve sosyolojinin kuruluşunu hazırlayan bilim adamları ilgilenmişlerdir (Ansal, 1999, 9) .

Bu dönemde, Fordist üretim tarzının etkisiyle artan kitlesel üretimin devamlılığını sağlamak için iç pazarın genişletilmesi gerekliliği de ortaya çıkmıştır. Fordist üretimin kendini devam ettirebilmesi için sosyal devlet uygulamalarının bir gereklilikten öte sistemin devamı için bir zorunluluk arzettiği söylenebilir. Özellikle II. Dünya savaşı sonrası, son 50–60 yıl temel olarak alındığında ve dünyanın farklı ülke ve bölgelerindeki gelişmeler ayrı ayrı analiz edildiğinde oldukça çelişkili bir süreçle karşı karşıya bulunduğumuz görülüyor. İkinci Dünya savaşıyla dengeye gelen dünya kapitalizmi, uluslararası ölçekte Keynezyen İktisat politikaları olarak adlandırılan devletin düzenleyici ve ekonomide etkin rolünü öngören iktisat politikasını temel alıyordu. “Devlet müdahaleci nitelikteki politikalarla doğrudan yatırım yaptığı gibi özel sektöre de (büyük sermayeye) arka çıkıyordu. Hem merkez ülkelerde hem de çevre ülkelerde birikim modeli olarak Fordist ve Keynesci model geçerliydi.

Bu anlamıyla sosyal devlet uygulamaları, ikinci dünya savaşını izleyen yıllarda Batı Avrupa ülkeleri başta olmak üzere, birçok ülkede yaygın biçimde uygulamaya konulmuş ve bu dönem sosyal devletin "altın çağı" olmuştur. Bu dönemde ekonomik istikrar, refah, sosyal güvenlik ve sosyal yardım programları evrensel bir nitelik kazanmış ve kurumsal temelleri daha da sağlamlaştırılmıştır .

1970'lerde kapitalizmin altın çağı'nın sonuna gelindi. Ekonomik büyümenin duraklayabileceğine dair sinyaller, 1960'ların sonlarında kendini hissettirmeye başlamıştır. Verimlilik artış hızlarının ve kâr hadlerinin düşmesi sonucunda sermaye birikiminin yavaşlamasıyla kapitalist sistemde yaşanan kriz, sosyal politikalar ile birlikte sosyal demokrasinin de hızla gerilemesine yol açmıştır.

Özellikle 1970'li yıllardan itibaren petrol fiyatlarının giderek artmasıyla baş gösteren 1973 dünya petrol kriziyle birlikte toplam talebin düşmesi, ABD Dolarının tüm ulusal paraların değişiminde esas olması ve doların altına eşitlenmesi ilkesine dayanan Breton Woods para sisteminin çökmesi gibi faktörler gelişmiş ülkelerde sanayi devriminden itibaren süregelen Fordist üretim anlayışını olumsuz yönde etkilemiştir (Güven, 1996, 123). 1970'li yıllara kadar toplam talep açığının

varlığını sürdürmesi nedeniyle üretim odaklı bir nitelik taşıyan dünya ekonomisinin yaşadığı büyüme süreci, toplam talepteki daralmanın 1970'lerden sonra belirginleşip artması, sanayi üretiminde verimliliğin ve kârlılığın düşmesi, ortalama işsizlik ve enflasyon oranlarının yükselmesi nedeniyle, arz ve talep dengesinin tersine dönmesiyle giderek tüketim odaklı bir yapıya dönüşmeye başlamıştır.

Çeşitli kriz kuramlarından da bildiğimiz gibi, kapitalist ekonomilerde sermaye birikimi zaman zaman tıkanıklığa uğrar ve ekonomiler krize girer. Krizin yarattığı ortam bir yandan sistemin kendini sürdürmesini, yeniden üretmesini tehdit ederken, bir yandan da sistemde yapısal değişikliklere yol açarak, sermaye birikiminin tıkanıklıklarını giderme ve ekonomik canlanma koşullarını yaratabilmektedir. Kriz ancak köklü ve genel bir yeniden yapılanma ile aşılabileceğinden, üretim tarzının kendini ayakta tutabilmesini sağlamak, yani sermaye birikiminin genişleyerek sürmesinin önündeki engelleri aşmayı sağlayacak ya da engelleri aşmaya katkıda bulunacak biçimde, toplumsal ilişkilerde, süreçlerde, yapılarda ve kurumlarda dönüşüm gerekmektedir (Ansal, 1999, 11-12).

1970'lerin sonlarında krizin ortaya çıkmasında ve bunalımın günümüze değin sürmesinde birçok faktörün iç içe geçmiş etkisinden söz etmek gerekir. Yeni Dünya düzeni olarak adlandırılan, bu yeniden yapılanma sürecinin ideolojik alt yapısını neo-liberalizm oluşturmaktadır. İngiltere'de Thatcher, Amerika Birleşik Devletleri'nde ise Reagan tarafından uygulamaya konulan neo-liberal politikalar sonucunda devletin müdahaleci kimliğinin ortadan kaldırılması, şirketlerin maliyetlerinin aşağıya çekilmesi ve yatırımcıların kazançlarının en üst düzeye çıkarılması için yatırım faaliyetlerinin serbest bırakılması öncelikli hedeflerdendir. Ulusal refahın, serbest ticaret, yatırımların önündeki engellerin kaldırılması, deregülasyon, denk bütçe, düşük enflasyon ve kamuya ait işletmelerin özelleştirilmesi yoluyla sağlanabileceği üzerinde ağırlıkla durulur (Elwood, 2002, 19-20).

Devletin rolü konusundaki şüphecilik 1960'ların sonunda ortaya çıkmış, 1970'lerde güçlenmiş ve günümüzde yoğun olarak gündeme oturmuştur. Devletin yeniden yapılandırılması gereğini hazırlayan olgu, sosyal devletin içine düştüğü problemler kadar devletlerin faaliyet gösterdikleri ortamın, küresel ekonomi gelişmeleriyle birlikte çarpıcı bir değişim göstermesidir. Süreç içerisinde yaşanan teknolojik değişim, hizmetlerin yaygınlaşmasına ve piyasaların daha büyük rol oynamasına imkân veren yeni fırsatlar yaratırken, vergiler, kamu harcamaları, yatırımlar ve ekonomik politikalar küreselleşmiş bir dünya ekonomisine uyum sağlamak durumunda kalmıştır. Bu gibi değişiklikler, devletin sadece temin eden değil, kolaylaştıran ve düzenleyen unsurlar olarak değerlendirilmesi gereksinimini doğurarak devlet için yeni ve farklı roller anlamını taşımıştır (Gökbunar vd., 1998,251).

2.1. Kamu'nun Neo-Liberal Yönetim Anlayışı

Kamu yönetimi alanının yeniden düzenlenmesi süreci ikinci dünya savaşı sonrasında farklı görüşlerin ortaya çıkmasıyla birlikte konuşulmaya başlamış olmakla birlikte hâlâ devam etmekte olan bir süreçtir (Wallace, 1997,136-138).

Sosyal Devlet yönünden, Postmodern toplumda merkeziyetçi bürokratik yönetim yapısının zayıflaması nedeniyle önem ve işlevi azalacak olan kamu yönetiminin, yalnızca devlet örgütü tarafından üstlenilip yönlendirilen ve denetlenen bir ilişki alanı olmaktan çıkıp; karmaşık bir ortamda kamu ve özel kesim örgütleri, sivil toplum kuruluşları, uluslararası örgütler ve siyasal erki kullanan yapılar arasında dinamik ve karşılıklı etkileşim süreci içinde şekillenen bir ilişki alanına dönüşeceği şeklinde "yeni yönetim" (governance) kuramı adı altında ileri sürülen ve son yıllarda akademik çevrelerde tartışılan yeni yaklaşımla bağlantılı gözükmektedir.

Piyasa temelli kamu yönetimi anlayışını küreselleşme sürecinin ve postmodern dönemin bir ürünü olarak ön plana çıkararak gelişmeler, bu bağlamda devletin, görev alanlarının daraltılması, kamusal etkinlik alanının özel kesimin etkinlik alanına dönüşmesi, kamu kuruluşlarının serbest piyasa koşullarına ve rekabet felsefesi esaslarına göre yeniden örgütlenişi, diğer taraftan planlama, düzenleme ve yeniden dağıtım işlevleri azalan buna karşılık esneklik, kârlılık, verimlilik, etkinlik ve rekabetçilik gibi piyasa özellikleri kazanan devlet, yeniden örgütlenişinde doğrudan doğruya işletmecilik yaklaşımının gereklerini yerine getirmiş olmaktadır.

Kamu hizmetinin alım satım değerleriyle ifade edilen bir meta, kamu hizmeti veren kuruluşların ise serbest rekabet ortamında kârlılık ve verimlilik ilkelerine göre faaliyette bulunmaları gereken özel işletmeler benzeri kamu işletmesi biçiminde ele alınması, doğal olarak, kamu hizmeti alan vatandaşların da birer "tüketici" ya da "müşteri" olarak görülmesi yaklaşımı da kamu yönetimlerinin etkin ve verimli çalışmasının bir koşulu olarak öne sürülmüştür. Bu durum uygulamada "Kamu İşletmeciliği" olarak adlandırılmaktadır.

2.2. Kamu işletmeciliği

"Kamu işletmeciliği" kavramı, 1980'li yıllarda yükselen özelleştirme, esneklik, yerelleşme gibi küresel süreçle birlikte onun alt açılımları olarak geliştirilen bir kamu yönetimi yaklaşımı olarak değerlendirilebilir. Küreselleşmenin önemli ayaklarından biri olan özelleştirme, kamu hizmetlerinin kısıtlanması yoluyla devletin küçültülmesi, bürokrasinin etkisizleştirilmesi, yolsuzlukların önlenmesi, böylece verimliliğin sağlanması ve "hantal devlet" inancının değiştirilmesi gibi amaçlar güdüldüğü belirtilmiştir (Ergün, 2003,620).

"Kamu İşletmeciliği" ve "Yönetimin Yeniden Yapılandırılması" şeklinde de ifade edilen bu anlayışlar, yönetim mantığına dayalı olarak geliştirilmiş, devletin verimsiz ve hantal yapısından kurtulması için küçülmesi ve etkin hale gelmesi amacını güden bir anlayış olarak gerek akademide gerekse siyasi çevrelerde oldukça tartışılmış, destekçileri kadar neredeyse muhalifleri de ortaya çıkmıştır.

2.3. Yönetişim

"Yönetişim" İngilizce "governance" sözcüğünün karşılığı olarak Türkçe'ye çevrilmiştir. Çok aktörlü yönetim olan "yönetişim", devletin küçültülmesini hedefleyen neo-liberal reformlardan sonra küresel bir model olarak sunulmuştur. "Yönetim" kavramından türetilen ve son yirmi yıl içinde bu kavramın karşıtı olarak kullanımı popülerleşen yönetişim, "yeni" bir yönetme süreci ya da toplumun "yeni" bir yönetim tarzı ile yönetilmesi anlamında kullanılmaktadır (Roderick, 1996, 652)

Yönetişim, kamu kesimi - özel kesim - sivil toplum örgütlerinin katılımıyla gerçekleşen çok aktörlü ve karşılıklı, yani etkileşimsel bir yönetim biçimini ifade etmektedir. Tekeli'ye göre yönetişim, *tek özneli, merkezi, hiyerarşik, kaynakları ve yönetimi kendinde toplayan bir yönetim anlayışından, çok aktörlü, adem-i merkezi, desantralize, kendisi yapmaktan çok toplumdaki aktörleri yapabilir kılan, yönlendiren bir yönetim anlayışına geçiş'i* (Tekeli, 2003, 627) ifade etmektedir.

Tek merkezli hiyerarşik, bürokratik örgütlenmenin hakim olduğu "piramit devlet" yerine, "ağ devlet", (network state) modeline vurgu yapılan ve "devlet-piyasa sivil toplum"un ortak bir payda da buluşturulduğu yeni yapıda devlet, kamu hizmetlerini söz konusu özneler arasında dağıtacak' şekilde düzenleme yaparak ortak girişimciliği desteklemekle yükümlü

kılınmıştır(Güzelsarı, 2003, 19-24) .² Yeni Kamu Yönetimi yaklaşımında olduğu gibi yönetişimde de etkin bir devlet yaratma temel amaç olarak ortaya çıkmaktadır. Bakıldığı zaman devlette küçülme, işletmecilik ilkelerinin benimsenmesi, adem-i merkeziyetçilik (desantralizasyon), bürokrasiyi azaltma ve özelleştirme, Toplam Kalite Yönetimi ve Müşteri (Vatandaş) memnuniyeti gibi ilkeler her iki yaklaşımda da ortak payda olarak kabul edilmektedir.

b) Uluslararası Aktörler

Merkezi sosyal devletin adım adım çözülmeye başlaması ile, kamunun sosyal harcamalarını kısması, kamu kuruluşlarında stratejik olanlar ve kâr edenleri de dahil yoğun bir “özelleştirmeye” gidilmesi, kısaca devletin “nüfuz alanından” fedakârlık etmesi biçimindeki baskılar sıklaşmıştır. Bütün bunlar “postmodern/çağcıl/yeni yaklaşımlar” olarak sunulmuştur ve sunulmaya devam edilmektedir. Bunların, altında IMF ve Dünya Bankası gibi Uluslar arası örgütlerin bulunduğu ve bu kurumların çevre ülkelere özelleştirmeyi başlıca politika tavsiyeleri olarak yaptığını değerlendirmek mümkündür (Kazgan, 1997,185). Bu iki örgütün yanı sıra sürece destek vererek ivme kazandıran WTO, GATS, OECD, MAI, G8, AB gibi oluşumların da bulunduğunu unutmamak gerekir.

Kamu yönetiminin yeni bir kimliğe kavuşturulma çabalarının (ki bu, Neoliberal Devlet Reformu biçiminde de ifade edilmektedir) Dünyadaki ve Türkiye’deki görünümüne bakıldığında bu; “bütçe”, “personel”, “merkezi yapı” ve “yerel yönetim” olmak üzere dört temel alanda ilerlemektedir. Süreç, esasen Dünya Bankası, OECD, Avrupa Birliği (AB) ve Birleşmiş Milletler’in (BM) müdahale alanıdır. IMF’nin bu süreçteki rolü “kamu harcamalarının kısılması” baskısında somutlaşmaktadır. IMF, iyi yönetim, şeffaflık ve işbirliğinin finansal krizlerin önlenmesinde anahtar unsurlar olduğuna vurgu yapmaktadır(Erdönmez ve Burçak, 1999,31).

b.1. Uluslararası Para Fonu (IMF)

IMF, Dünya bankası ile birlikte 1944 yılında toplanan Bretton Woods Konferanslarında kurulmuş ve 1946 yılında faaliyete geçmiştir. IMF’nin kuruluş amacı, üye ülkelerin beklenmedik ve öngörülemeyen arızı likidite sorunlarını çözmek ve uluslar arası ticaretteki aksamaları ortadan kaldırmak, ödemeler dengesi tikanıklarıyla karşılaşan ülkelere, bu tikanıklıkları açacak krediler açmaktır.

Özellikle 1973 'te Bretton Woods sisteminin yıkılmasından sonra dünyanın öncü ülkelerinin paralarının serbest dalgalanmaya bırakılmasıyla IMF, döviz kurlarının istikrarının sağlanması noktasındaki etkinliğini oldukça yitirmiştir. Buna karşılık IMF’nin uluslar arası likidite ve ödemeler konusunda etkinliğini arttırmayı amaçladığı gözlenmektedir. IMF, kapitalizmin tüm dünyada egemen hale gelmesi, uluslararasılaşması sürecini anlatan ve neo-liberalizm, küreselleşme, esneklik gibi kavramlarla açıklanma alanı bulan “yenidünya düzeni’nde kapitalizmin düzenleyicisi rolünü üstlenmiştir.1980’lerden itibaren örgütün asıl işlevi, alacakların tahsilini güvence altına almak olmuştur (Öztürk, 2002,96).

Koşulluluk (Conditionally); IMF Programlarının en önemli özelliklerinden birisini oluşturmaktadır. IMF verdiği krediler karşılığında, ulusal ekonomi politikalarının yerine, kendisinin öngördüğü politikaların izlenmesini, ödemeler dengesinin sağlanmasını ve serbest piyasanın kurumsallaştırılmasını talep etmektedir.(Ener ve Siverekli, 2004, 89-90) Bu bağlamda, kamu harcamaları kısılarak arttırılan kamu gelirlerinin borçların ödenmesi için kullanılması ve çalışan ücretlerinin fiyat artışlarından bağımsız tutulması önerilerek, reel ücretler düşürülmekte

² Selime Güzelsarı, “Neo-liberal Politikalar ve Yönetişim Modeli”, **Amme İdaresi Dergisi**, C. 36, S. 2, 2003, s.19–24.

ve işgücü piyasası ucuzlatılmaktadır. **Stand By Anlaşmaları** vasıtası ile kamu kesiminin küçültülmesi söylemiyle özelleştirme ve devlette küçülme vurgusu yapan programlar, idarenin yeniden yapılanması zorunluluğunu da beraberinde getiriyordu.

b.2. Dünya Bankası

1970'lerde yaşanan ekonomik gelişmeler IMF gibi Dünya Bankası'nı da kısa ve uzun dönemli yapısal uyum programlarına yönlendirmiş, böylece iki kurum arasındaki ayrım belirsizleşmeye başlamıştır. IMF, para ve maliye politikalarının saptamasını yaparak makro ekonomik istikrarın yürütülmesini üstlenirken Dünya Bankası, yapısal uyum programları ve "yoksulluğun azaltılması" gibi toplumsal boyutlu projeler aracılığıyla kaynakların tahsisinin verimli şekilde yürütülmesini üstlenmiştir.

Dünya Bankası belirlemiş olduğu amaçlara ulaşabilmek için üye ülkelere çok aktörlü yönetim olarak tanımlayabileceğimiz Yönetişim uygulamalarını zorunlu bir tavsiye olarak sunmaktadır. Dünya bankası, "iyi yönetim (good governance)" kavramını ilk kez 1989'da Afrika'nın kalkınmasıyla ilgili bir raporda kullanarak, önerdiği yapısal programlara meşruluk kazandırmıştır. Dünya Bankası'nın "şeffaflık", "katılım", "hesap verilebilirlik", "hukuk devleti" gibi demokratik yönetim unsurlarıyla içini doldurduğu "iyi yönetim" kavramı, Uluslararası Para Fonu, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü, Birleşmiş Milletler gibi diğer uluslararası kuruluşlarca da benimsenmiş ve küresel bir kavram olarak kullanılmaya başlanmıştır.

b.3. Yapısal Uyum Programları

Özellikle gelişmekte olan ülkeler açısından küreselleşme sürecine uyum, IMF ve Dünya Bankası kaynaklı "Yapısal Uyum Politikaları"nın yaşama geçirilmesi ile eş tutulmaktadır. Küreselleşme süreci ile birlikte artan istikrarsızlık ortamlarında darboğaza düşen ülkeler, IMF ve Dünya Bankası tarafından 1980'li yıllarda dayatılan ve "*daha fazla piyasa güçlerine dayanma ve devletin ekonomi yönetimindeki rolünün azalması (Ghai, 1995, 39)*" olarak tanımlanan uyum programlarını yürürlüğe koymakta zorlanmaktadır. Bu programların temel felsefesi neo-liberal ekonomik düşüncenin yaşama geçirilmesidir. Bu politikalar bağlamında devlet anlayışından, demokratik haklara, sağlıktan eğitime, konuttan işgücüne, özelleştirmeden dış ticarete ve daha pek çok konuda yapısal düzenlemelere gidilmesi zorunlu tutulmuştur. Dolayısıyla yalnızca ekonomik değil, politik düzenlemeler de yapısal uyum politikaları kapsamına girmiştir.

b.4. Avrupa Birliği

Avrupa Birliği üyeliği için başvuruda bulunan orta ve doğu Avrupa ülkeleri katılım için Kopenhag ve Madrid kriterlerini karşılayabilmek amacıyla kamu yönetiminde reform yapmak ihtiyacı içerisindeydiler. Devlet yönetiminin hemen her alanı *acquis communautaire* dediğimiz Topluluk Müktesebatı'nın kapsamı altında yer almaktadır ya da bu mevzuattan etkilenmektedir. Topluluk Müktesebatı'nın pek çok alanında, hedef ve reformların içeriği oldukça açık şekilde belirlenmiştir. Aday ülkelerin AB mevzuatını kendi ulusal yasalarına aktarmaları ve uygulamasını sağlamaları gerekmektedir. Uygulama sürecinde ve hızında karşılaşılan zorluk ve gecikmelerin kapasite yetersizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yatay yönetim ya da ulusal kamu yönetimi sistemine ilişkin standartlara Topluluk Müktesebatı içerisinde yer verilmemiştir. OECD ve AB işbirliği ile hayata geçirilen SIGMA (Support for Improvement in Governance and Management) programı (SIGMA, 2016) çerçevesinde yayımlanan raporlarda „Avrupa İdari Alanı üye Devletlerin ulusal idari yasal düzenleri ve idari uygulamaları arasında

gittikçe artan bir yakınlaşma sürecidir” (Kuzey, 2004, 62) şeklinde tanımlanmaktadır. Gerek AB üyesi ülkelerin gerekse AB adayı ülkelerin ulusal kamu yönetimlerinin AB ile uyumlaştırılması sürecinde benimsemeleri ve uymaları gereken ilkeler şu şekilde sıralanmıştır.

1. Güvenilirlik ve hukuk güvenliği (yasal kesinlik),
2. Açıklık ve şeffaflık,
3. Hesap verebilirlik,
4. Etkinlik ve etkililik.

SIGMA Programı çerçevesinde varılan bu görüş birliği, farklı yasal gelenek ve farklı yönetim sistemlerine sahip AB Üye Devletleri tarafından kabul gören kamu yönetimi ilkelerinin oluşturulmasını sağlamıştır. Zaman içerisinde, ulusal mahkemelerin yanı sıra Avrupa Toplulukları Adalet Divanı'nın yargı içtihat kararları vasıtası ile bu ilkeler tanımlanmış ve rafine hale getirilmiştir. AB Üye Devletleri tarafından genel kabul gören kamu yönetimi ilkeleri “Avrupa İdari Alanı”nı (AİA) oluşturan koşulları ortaya koymuştur. (Kuzey, 2004, 57-58)

AB'nin 2004, 2007 ve daha sonraki olası genişlemeleri için yapılan müzakerelerde, idari yeniden yapılandırma çalışmaları için, Avrupa İdari Alanı (EAS)'nin ilkeleri temel alınmıştır. Türkiye de müzakere aşamasında bu ilkelere uygun yapılar ve politikalar oluşturmaktadır. Dolayısıyla, kamu yönetiminde yaşanan değişimin bu ilkelerin yansımaları açısından değerlendirilmesinin faydalı olacağı düşünülmüştür (Demir, 2009, 80)

b.5. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD), her yıl dünya ekonomisindeki gelişmeleri ve üyelerinin ekonomik ve mali politikalarını gözden geçiren, geleceğe yönelik beklentiler konusunda araştırmalar yapıp raporlar yayınlayan ve geleneksel olarak ABD'nin önderlik rolünü üstlendiği uluslararası kuruluşlardan biridir.

OECD Kamu Yönetimi Komisyonu (PUMA), devlet ve kamu yönetiminin, piyasa odaklı ve piyasanın önünü açacak doğrultuda yeniden yapılanmasına ışık tutacak ilkeleri aşağıdaki şekilde ifade etmektedir: (www.oecd.org.)

- Hesap Verilebilirlik
- Şeffaflık
- Yeterlilik ve Etkinlik
- Sorumluluk
- Uzak Görüşlülük
- Yasaların Üstünlüğü
- Yetki Devri

OECD, birçok küresel kuruluş gibi neoliberal dönüşümde aktif rol yüklenmiş bir yapılanmadır. OECD-Kamu Yönetimi Komitesi, yukarıda bahsedilen şekilde devlet ve kamu yönetimini yeniden tanımlayarak, küresel düzeyde bu teorik dünyanın benimsenmesi ve uygulamaya geçirilmesi için etkin olarak faaliyet göstermektedir.

Genel olarak değerlendirmek gerekirse, OECD ve Kamu Yönetimi Komitesi, uluslar arası alanda liberal ekonomik yapılanmaya uygun minimal bir devlet ve kamu yönetiminin yaratılmasında etkin olarak faaliyet gösteren bir etki ve yaygı mekanizması olarak karşımıza çıkmaktadır.

3. Türkiye’de idari reform Sürecini Etkileyen İç Faktörler

Türkiye’de İdari reformu gerekli hatta zorunlu kılan çeşitli nedenler olmakla birlikte, hepsinin ortak noktası yönetimin eskimesi ve yeterliliğini kaybetmesi olarak gösterilmektedir. Farklı ülkelerden gelen uzmanlar tarafından Cumhuriyet tarihi boyunca bir çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar çoğunlukla birbirinin tekrarı olmakla birlikte bu çalışmaların ortaya koyduğu saptamalar ve önerilerden yola çıkılarak idareyi değişime iten içsel faktörleri tespit edebilmek daha mümkün hale gelmektedir. Dorr Raporu (1933), Hilts Raporu(1948), Thornburg Raporu(1949), Neumark Raporu(1949), Barker Raporu(1951), Roy Blough Raporu(1951), MartinCush Raporu(1951), Leimgruber Raporu(1952), Hanson Raporu(1954), Baade Raporu(1959), Chailloux-Dantel Raporu(1959), Mook Raporu(1962), Fischer Raporu(1962), Podol Raporudur(1963) ve son olarak 1930 yıllardan başlayarak 1940’lara kadar ülkemizde bulunan ve hemen her konuda raporlar hazırlayan Max Porten’in çalışmaları bunların başlıcalarıdır. (Yayman, 2005, 10)

3.1. İdari Reformlar Üzerine Hazırlanan Raporlarda Reform Nedenleri

3.1.1. İdari Reform Danışma Kurulu Raporu

Bu Raporda ön plana çıkan reform nedenleri şu şekilde sıralanmaktadır(İdari Reform Danışma Kurulu Raporu, 1972:9):

- a)Kamu hizmetlerinin niteliği ve kullanılan yöntemler değişsin veya değişmesin, kamu hizmetlerinden yararlananların artması, kamu görevlerinin sayı ve çeşitçe artmasına ve kamu hizmetlerinin genişlemesine neden olmaktadır. Bu durum yönetimin, yetki genişliği ve yerinden yönetim esaslarına göre yeniden düzenlenmesi gereğini ortaya çıkarmaktadır.
- b)İhtiyaç ve koşullarda meydana gelen değişiklikler, hizmet programlarında, örgüt yapılarında ve sorumluluklarında değişiklik yapılmasını gerektirmektedir.
- c)Kamu hizmeti kavramında meydana gelen gelişmeler, hangi hizmetlerin kamu görevi sayılıp sayılmayacağını içeren ve devlet kavramı üzerine yapılan, siyasal- felsefi tartışmalar ve tercihleri içermektedir.
- d)Teknolojik yenilikler ve bu yeniliklerin yönetsel süreçlere etkisi, yönetimin yeniden düzenlenmesini gerektirmektedir.
- e)Bu genel nedenlerin yanında ayrıca, yönetimde mevzuata sıkıca bağlı kalmaya dayanan geleneksel ve biçimci bir yönetim anlayışının ve dürüstlük sağlama endişesiyle yapılan aşırı denetlemelerin yönetimi işlemez hale getirmesi, ülke statüsündeki değişiklikler ve siyasal bunalımlar, idareyi geliştirme ile ilgili kurum ve kuruluşların teşvik edici çalışmaları, sosyal ve ekonomik planların uygulanmasında yönetime bir rol düşmesi ve bunun sonucunda yönetimdeki eksikliklerin ortaya çıkması gibi nedenler yönetimde yeniden yapılanmayı gerektiren diğer faktörlerdir.

3.1.2. MEHTAP ve KAYA Raporları

MEHTAP(Mehtap Raporu, 1966, 34-69 ve KAYA (KAYA Raporu, 1991, 5-12) raporlarında Türk kamu Yönetimine ilişkin üzerinde hem fikir olunan idari reforma ilişkin İçsel nedenler maddeler halinde şöyle sıralanabilir;

- a)Aşırı mevzuatçılık ve hantallık
- b)Kaynak yetersizliği ve kaynakların rasyonel kullanılmaması
- c)Kazuistik ve tutucu bürokrasi anlayışı

- d) Aynı amaca dönük kuruluşlar arasında, işbirliği sağlama, yol gösterme ve koordinasyonun problemleri
- e) Vatandaşların hizmet sunumu sürecine katılımı önündeki engeller ve gizlilik sorunsalı
- f) Kamu personelinin kurumlararası dengesiz dağılımı ve personelin yetki sorunu
- g) Yönetimsel ve mali merkeziyetçiliğin ortaya çıkardığı kırtasiyecilik sorunu
- h) Partizanlık, kayırma, rüşvet, rant kollama, otorite boşluğu, yasaların uygulanmasında fiili ayrımcılık yoluyla gerçekleşen yetki saptırmaları

Türk Kamu idaresinin reforme edilmesi amacıyla hazırlanan raporlarda belirtilen sorunlar, çoğunlukla ortak noktalarda kesişmektedir. Bu sorunları temel başlıklar halinde ele almak gerekirse şu şekilde özetleyebiliriz.

Kamu ve Özel Kesiminin Bütünlüğü ve Karşılıklı Etkileşimi: Gelişen ülke ekonomilerinde özel kesimin payının giderek büyümesi ve küresel ölçekte rekabet gücüne kavuşmak için değişim ve gelişim göstermesi kamu kesimi hizmet sektöründe de beklentilerin yükselmesine sebep olmuştur. Ülke içindeki sınırlı ekonomik kaynakların en etkin ve verimli bir şekilde kullanımının önem arz ettiği günümüzde kamunun özensiz, verimsiz, vatandaş memnuniyetini esas almayan bir yaklaşımla hizmet görmekte ısrar etmesi mümkün olmamıştır. Özel kesimde toplam kalite, performans odaklı liyakat, düşük maliyetli üretim, yüksek karlılık ve verim, müşteri memnuniyeti gibi kavramlar özel kesimle daha fazla etkileşim içinde kalan kamu kesimini de değişime zorlamış ve dönüşüm sürecini başlatmıştır. Kamu harcamalarının düşürülmesi, israfın önüne geçirilmesi, kamu kesimi tüketim harcamalarının enflasyonist etki yaratması, özel kesim tasarruflarını etkin olmayan alanlarda kullanımı ve bu sebepten gelişemeyen özel kesiminin uluslar arası alanda rekabet gücüne zarar vermesi bir bütün olarak kamu kesiminin yeniden yapılanma ihtiyacını zorunlu kılmıştır(Saran, 2004;113).

Merkeziyetçi Geleneksel Kamu Yönetiminin Karşılaşılan Sorunları Aşmada Yetersizliği: Merkeziyetçilik, kamusal kaynakların ve yetkinin başkent örgütleri tarafından kullanılması olayıdır. İki çeşit merkeziyetçilik vardır. Birincisi coğrafi merkeziyetçilik, diğeri ise örgütsel merkeziyetçiliktir. Coğrafi merkeziyetçilik, merkezi yönetimin taşra kuruluşlarına ve yerel yönetimlere karar alma ve bunları uygulama konularında çok az yetki vermesidir. Kamusal kaynakların bir merkezden tahsis edilmesi, özellikle harcamaların yapılması konusunda maliyet hesaplarının gerçekçi bir biçimde tespit edilmesini engellemiş, çoğunlukla maliyet-yarar, maliyet-etkinlik analizi yapılamamıştır. Yapılan analizler ise göstermelik düzeyde kalmıştır. (Sakal, 1997: 453)

Bir kurumun bütçe, personel sayısı, araç-gereç ve hizmet üniteleri bakımından kantitatif olarak genişlemesidir. Kamu kurumları sunduğu ürün ve hizmetlerin kalitesini iyileştirmekten çok çoğunlukla mevcut örgütsel yapılarını, bütçe olanaklarını, personel sayılarını, sosyal tesislerini, hizmet araçlarını artırmak ve diğer kurumlarda bulunanlarla rekabet edebilmek için çalışırlar. Türkiye’de bürokrasinin genişlemesi ve bürokratik işlemlerin karmaşık boyutlara ulaşması, çalışanların prestij düşkünlüğü ve bireysel çıkarlarını koruyacak bir biçimde nüfuz ve otoritelerini artırmaya çalışmaları ile yakından ilgilidir. (Erbay, 1997: 406)

Mevcut yapının halkın ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalması insanların devlete olan güvenlerini sarsmış, kötü yönetiminin sebep olduğu güven kaybının köklü bir yeniden yapılanma hamlesi ile giderilebileceği düşünülmüştür. Verimsiz ve kötü işleyen kamu yönetiminin yarattığı daha fazla vergi, kaynak israfı, bütçe açıkları,yüksek enflasyon ve işsizlik gibi kronikleşen sorunların geleneksel bürokratik yapı ve işleyiş ile çözüme kavuşturamayacağı gerçeği özel

kesimde başarılı ile uygulanan modellerin kamu yönetimi alanına da aktarılmasının bir çıkış yolu olarak benimsenmesine sebep olmuştur(Saran, 2004:115).

Yönetimde Siyasallaşma: Kamu yönetimi siyasal iktidarın yürütme aracıdır. Siyasal iktidar politikalarını etkin ve verimli bir biçimde yürütebilmek için bürokrasiye hakim olmaya çalışmaktadır. Bürokrasinin siyasal iktidar tarafından sürekli olarak kontrol edilmeye çalışılması, yönetimdeki gücünün kırılmaya çalışılarak iktidar amaçlarına hizmet eden bir duruma getirilmek istenmesi, bürokrasinin süreklilik arz eden bir siyasal etkiye maruz kalmasına yol açmaktadır. Bu durum kamu yönetiminde siyasallaşma sorununa yol açmaktadır (TÜGİAD, 1997:10).

Yönetimin siyasallaşması olgusunun küçük farklılıklarla değişik tanımlar literatürde yapılmıştır. Eryılmaz'a göre yönetimin siyasallaşması, "kamu görevlerine yapılan atamalarda siyasi unsurların birinci derecede rol oynaması"dır (Eryılmaz, 1998: 234).

Benzer - ve bu tanımlamayı destekler nitelikteki - diğer bir tanıma göre yönetimin siyasallaşması, "... memurların işe alınmaları ve yükselmelerinde siyasal iktidarın adam kayırmacılığı"dır (Krister Stahlberger'den Aktaran: TÜGİAD, 1997: 10).

Yönetiminin siyasallaşmasının en önemli göstergelerinden birisi olan "her iktidar değişikliğinde siyasal nitelikli atamaların yaygınlık kazanması", toplumun her kesiminde tepkilere yol açmaktadır. Ne yazık ki bu tepkilere rağmen, iktidar koltuğuna oturan partiler yeni kadrolar ve makamlar ihdas etmek suretiyle yönetimde siyasallaşmayı kolaylaştırmaya çalışmaktadırlar. Üstelik, siyasal nitelikli atamalar hiç bir zaman yüksek yöneticilerle sınırlı kalmamakta, uygulayıcı teknik görevlilere ve alt kademelere kadar inmektedir (TÜGİAD, 1997:10).

Vatandaşların Temel Hak ve Özgürlükler, Siyasal Katılma ve Kaliteli Hizmet Yönündeki Talepleri: Küreselleşme ile birlikte tüm dünya ülkelerinde yaygınlaşan daha fazla temel hak ve özgürlükler talebi, otoriter yönetimlere başkaldırı, vatandaşlarda görülen devlete bakış olduğunu değiştirmiştir. Vatandaşların daha fazla hak, daha fazla özgürlük ve daha kaliteli kamu hizmeti elde etme konusunda kamu yöneticileri üzerinde demokratik yollar ve kamu oyu aracılığıyla kurdukları baskılar ve bunların sonucunda bürokratik yapıdaki hantallığın sorgulanması, vatandaşların ve çeşitli çıkar gruplarının tercih ve beklentileri doğrultusunda kamu yönetiminin yeni bir anlayışla yapılandırılmasını zorunlu kılmıştır(Saran, 2004:116)

Kamu Görevlileri kaynaklı Etik ve Ahlaki Sorunlar: Kamu görevlileri, kamu yönetiminin insan unsurunu oluşturmaktadır. Kamu görevlileri, yaptıkları her türlü işi, belirli bir takım ilkelere dayanarak yapmaktadırlar. Bu ilkelerden biri, kamu yararının özel çikara üstün tutulmasıdır. Dolayısıyla kamu hizmeti yapan kamu görevlileri, kişisel çıkarları için değil, kamu yararı için çalışmak durumundadırlar (Günday, 2002, s.523; Hunbury, 2004, s.187).

Özellikle küreselleşme ile birlikte toplumların genelinde görülen etik ve ahlaki bozulmanın kamu görevlilerine sirayet etmesi kaçınılmaz olmuştur. Ancak Topluma hizmet görevi ile yetkilendirilmiş kamu görevlilerinin birer uygulayıcı olmaları nedeni ile idari reformların bu uygulayıcılara yönelik sorunlara eğilmesi ve çözüm önerileri geliştirilmesi beklenen bir durumdur.

Türkiye’de Kamu görevlilerinin, gerek kişisel saikler ile gerekse hiyerarşik baskı ya da çevresel baskılar nedeni ile görevlerini ifa ederken dönem dönem görevlerinin gerektirdiği etik ve ahlaki kurallar ile bağdaşmayan tavır, tutum ya da davranış içine girmeleri sonucu ortaya çıkan yozlaşma da idari reformların ana gerekçelerinden birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda personel

kaynaklı olarak ortaya çıkan bu sorunları yönetimde tutuculuk, kuralcılık, sorumluluktan kaçma, rüşvet, yolsuzluk, kayırmacılık ve aracılık gibi sorunlar olarak sıralamak mümkündür.

Kaynakça

Ansal H. (1999), "Esnek Üretimde İşçiler Ve Sendikalar", Post-Fordizm'de Üretim Esnekleşirken İşçiyi Neler Oluyor?, Birleşik Metal-İş Sendikası Yayınları, Ankara.

Ataman Erdönmez P. Burçak T.(1999), "Küresel Krizlere Yeni Yaklaşımlar" Bankacılar Dergisi, 1999, Sayı 31. Ss.122-134.

Balcı,A.) Bilgi Çağında Türk Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması-1, Beta Yayınları, İstanbul, ss.1-30.

Coşkun,B ve Nohutçu,A. (2005), "Türkiye'de Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Kuramsal-Tarihsel Perspektif,Genel Değerlendirme ve Saptamalar," (Ed:Nohutçu,A. Ve Demir Fatih.Avrupa İdari Alanı İlkeleri Bağlamında Türkiye'nin Avrupa Birliği Adaylık Süreci, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 42 Sayı 4 Aralık 2009, s. 79-100.)

Dharam Ghai, "Yapısal Uyum, Küresel Bütünleşme ve Sosyal Demokrasi", Çev: İdil Eser, Piyasa Güçleri ve Küresel Kalkınma, Ed: Rence Prendergast, Frances Stewart, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 1995, s.39.

Elwood W. (2002), Küreselleşmeyi Anlama Kılavuzu, Çev: Betül Dilan Genç, Metis Yayınları, İstanbul.

Ener Meliha, Demircan Siverekli Esra, Küreselleşen Dünyada IMF Politikaları ve Türkiye, Ankara, 2004, s.89-90.

Erbay Yusuf (1997); "Bürokrasi , Bürokratizm ve Ülkemizde Bürokrat - Siyasetçi İlişkileri", Yeni Türkiye, Yıl : 3 Sayı : 13, ss.405-412.

Ergün Turgay (2003), "Postmodernizm ve Kamu Yönetimi", Türkiye'de Kamu Yönetimi, Der: Burhan Aykaç, Şenol Durgun ve Hüseyin Yayman, 1. Baskı, Yargı Yayınevi, Ankara, s.620.

Eryılmaz, Bilal. "Kamu Bürokrasisinin Denetlenmesinde Yeni Gelişmeler". *Amme İdaresi Dergisi*. C. 26, S. 4, Aralık - 1993, 81 - 106.

Gökbunar R., Kovancılar B. (1998) ,Sosyal Refah Devleti ve Değişim, SDÜ, İİBF Dergisi, ss.251-266.

Günday, M. (2002). İdare Hukuku, İmaj Yayınları, Ankara'dan aktaran Özdemir, Murat (2008) "Kamu Yönetiminde Etik", *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2008, s. 179-195.*

Güven M. (1996), "Atipik İstihdam ve Çalışma Hayatında Yeni Gelişmeler", Sabahattin Zaim'e Armağan, İktisat Fakültesi Mecmuası, Cilt:1, Sayı:4, İstanbul, ss.123-126.

Hunbury, G. L. (2004). A Pracedemic's Perspective of Ethics and Honor: Imperatives for Public Services in the 21st Century", *Public Organization Review*, 4 ss. 187-204.

Kamu Yönetimi Araştırma Raporu, TODAİE Yayını, Ankara, 1991.s. 5-12)

Kazgan G. (1997), Küreselleşme ve Yeni Ekonomik Düzen, Altın Kitaplar, İstanbul.

Kuzey Pelin, Avrupa Kamu Yönetimi İlkeleri Sigma Raporları (2004) No 27, Maliye dergisi sayı 144, ss.57-89).

Mehtap Raporu, TODAİE Yayını, Ankara, 1966. TODAİE s.34-69,

Özer, Akif (2005), “Kamu Yönetiminin Geleceğine Dair Düşünceler”, Sayıştay Dergisi, Sayı 57, Nisan-Haziran, s.55-80.

Özdemir, Murat (2008) “Kamu Yönetiminde Etik”, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt 4, Sayı 7, 2008, s. 179-195.*

Öztürk N. (2002), “IMF’nin Değişen Rolü ve Gelişmekte Olan Ülke Ekonomilerine Etkileri”, Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, Sayı: 57(4), ss.95-125.

Polatoğlu, A. (2003), Kamu Yönetimi Sisteminin Yeniden Örgütlenmesi Üzerine Düşünceler, Amme İdaresi Dergisi, Cilt:36, sayı,4, TODAİE, Ankara, ss.1-16.

Roderick.A.W.(1996), “The New Governance: Governing Without Government”, Political Rhodes Studies, XLIV.

Sakal Mustafa (1997); “Politik Karar Alma Sürecinde Bütçe Maksimizasyonu ve Bürokratik Yozlaşmalar” Yeni Türkiye, Yıl : 3, Sayı: 13, ss.439-458.

Saran Ulvi (2004), Kamu yönetiminde yeniden yapılanma, seçkin yayıncılık, Ankara.

Tekeli İ. (2003), “Yönetim Kavramı Yanı sıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine”, Türkiye’de Kamu Yönetimi, Der. Burhan Aykaç, Şenol Durgun ve Hüseyin Yayman, Yargı Yayınevi, 1. Baskı Ankara.

TODAİE (1972).” İdarenin Yeniden Düzenlenmesi İlkeler ve Önerilerİdari Reform Danışma Kurulu Raporu”, Sevinç Matbaası, Ankara.

Tortop N., İsbir G. E., Aykaç B. (1999), Yönetim Bilimi, Gözden geçirilmiş 3. Baskı, Yargı Yayınevi, Ankara.

TÜGİAD, *Kamu Yönetiminde Yozlaşma Ve Rüşvet* (1997), (Haz: K. ÇINAR). İstanbul.

Wallace S. (1997), “Kamu Yönetiminin İlkeleri”, Çev: Erkan Oyal, Amme idaresi Dergisi, C:4, Sayı:5, Haziran, Ankara, ss. 135–139.

YAYMAN Hüseyin (2005), Türkiye’nin İdari Reform Politığı, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Ankara.

<http://www.canaktan.org/politika/kamuda-kalite/saran1.pdf> 16.09.2016

http://www.oecd.org/EN/about_furtherpage.htm (14.06.2006).